

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 32 K, na $\frac{1}{2}$ strani 16 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 19. V Ljubljani, 15. oktobra 1901. Leto XVIII

Obseg: Kolika, grizenje ali klanje. — Po trgatvi. — Mlekarsko knjigovodstvo. (Dalje.) — Ali molza krav do teletenja škodljivo vpliva na poznejšo mlečnost. — Kurji gnoj. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Kolika, grizenje ali klanje.

Grizenje je splošno ime za različne bolezni v trebuhu in črevih. Kolika hitro pride, pa tudi hitro preide — včasih pa že v nekoliko urah žival umori. Klanje napada vsa plemena naše domače živine; najrajši in največkrat pa vendar konje. V naslednjem hočem govoriti o koliki pri konjih.

Grizenje (kolika) je najbolj razširjena notranja bolezen pri konjih. Med sto notranjimi konjskimi boleznimi je gotovo štirideset kolik; od sto na koliki obolelih konj jih počez pogine 15—20.

Vzroki. Preobilna, napačna in izprijena klaja napravlja koliko; posebno rado pride grizenje po rži. Zategadelj je najbolje, da z ržjo konj ne krmimo, ali jim le zeló malo rži dajemo. Najboljše žito za konje je oves, kateri daje moč in nenapenja. Sveža detelja, posebno sparjena, kaj rada povzroča koliko; torej moramo to klajo vedno previdno krmiti. Navadno zbole konji radi na koliki ob nedeljah, ko v hlevu stojé in obilno krme dobivajo; pa tudi takrat se grizenje rado napravi, kadar sestradana živina prav hitro žre in se potem takoj vpreže ter s polnim trebuhom podi. Pri mlinarskih konjih se kolika večkrat iz tega vzroka prikaže, ker mlinarji veliko suhe moke krmijo, kar konje močno napenja. Klaja, ki začne hitro v želodcu vreti, na pr. premlada trava in detelja, sparjena in sveža krma, zeló rada povzroča koliko. Nadalje prištevamo vzrokom klanja nabasanje želodca in črev s klajo ali z blatom; temu pravimo navadno, da se je živini zaprlo (zaprtje). Koliko povzročajo nadalje kameni v črevih, kjer se večkrat napravijo, in to posebno takrat, ako so kameni veliki in čreva nadlegujejo. Isto

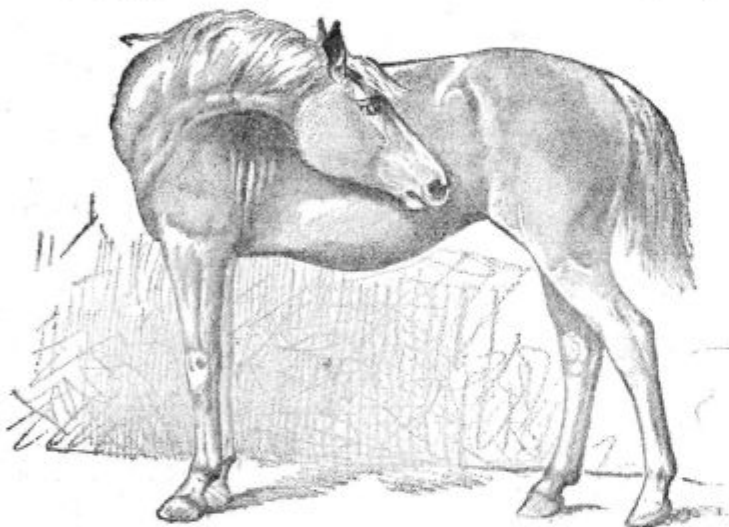
velja tudi, ako se v črevih obilo glist zaredi. Večkrat pa klanje v trebuhu nastane na ta način, da se črevo zavije okoli črevesa in eno črevo drugo tako stisne, da blato ne more naprej. Včasih se pa črevo porine v drugo črevo, in blato tudi ne more naprej. Grizenje povzročajo tudi ostra zelišča, kakor tudi preostra zdravila. Prehlajenje vsake vrste tudi napravlja ujedanje. Posebno je prehlajenje takrat nevarno, kadar mokra in potna živina stoji na prepihu ali se pa vroča živina napije mrzle vode.

Bolezen hitro pride. Konj postane nemiren, nepokojen, stopa semtertja, večkrat se po trebuhu ozira (glej podobo 48.), z zadnjima nogama pod trebuh bije, s prvima pa koplje po tleh ter z repom semintja maha. Konj se večkrat vleže in zopet kvišku plane, stoji mogoče nekaj minut mirno, in ko se bolečine ponové, se zopet vrže na tla ter kmalu vstane. Konj se večkrat k blatu in scanju pripravlja, pa le zeló malo ali čisto nič iz sebe ne spravi. Kadar je klanje hujše, se konj brezozirno meče na tla, valja se semintja, leži na hrbtu in noge krčljivo na trebuh nateguje. Zatem zopet kvišku skoči, ozira se po trebuhu in naenkrat se vrže iznova na tla, in to se večkrat ponavlja. Konj ne žre in ne pije, z zobmi škriplje, težko in naglo sope; gobec je vroč in suh, kožna toplina se izpreminja, noge in ušesa so navadno mrzla. Žival se začne potiti in trepetati po vsem životu.

Zeló nevarna znamenja pri koliki so: Ako se konj davi ali celo bljuje (kozla), je to znamenje, da je želodec počil; konj sicer nikdar ne bljuje. Ako konj sedi, kakor pes, ako s prednjima nogama kleči in vzadi stoji, ako se hitro napne, je to znamenje, da so se čreva zavila, ali pa da je kako črevo počilo. Kadar se žival

vedno k blatu pripravlja in nič drugega iz sebe ne spravi kakor malo žlema, takrat so čreva z blatom preobložena. Kadar se konj začne močno potiti in je pot mrzel, ali kadar se konj brezozirno na tla meče, je to vedno slabo znamenje. Sploh se ne moremo nič dobrega nadejati, ako kakega pol dneva od konja čisto nič blata ne gre in se grizenje sploh ne potolaži.

Ozdravljanje. Ker je kolika vedno nevarna bolezen, vam svetujem, da précej po živinozdravnika pošljete in mu tudi naznanite, da imate v hlevu koliko, zato da vam lahko zdravila iz lekarne (apoteke) prinese. Dokler živinozdravnik ne pride, ali če ga sploh ni pričakovati, storite tóle: „Konju dobro nasteljite, da se metaje na tla ne obtolče; zraven pa zaprite vrata in okna, da mrzla sapa ne vleče na bolno žival. Ako se konj ne meče in ne valja, pustite ga, naj stoji na svojem mestu; če bi se pa na tla metal, ga morate izprevajati, da se ne bo valjal. Velikokrat se zgodi, da se čreva pri valjanju zavijejo, in na ta način blato ne more naprej; in tedaj ne more nobeno zdravilo nič po-

Podoba 48.

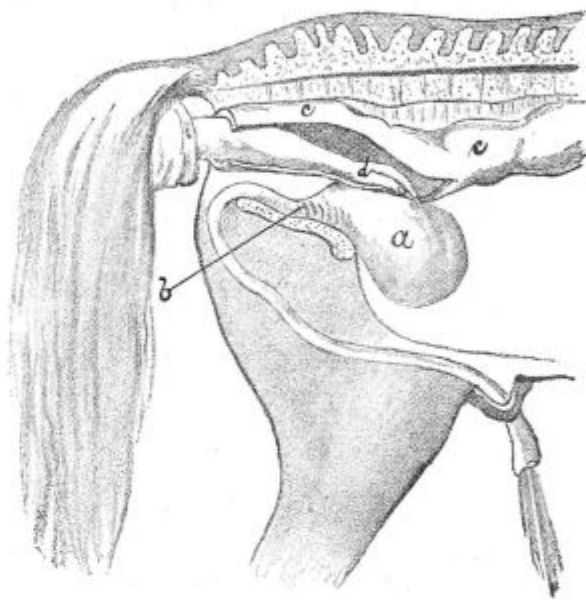
magati; konj je izgubljen. Iz navedenega lahko razumete imenitno pravilo: „Na koliki bolan konj se ne sme valjati; ako bi se vendar hotel, izprevajajte ga (prepeljajte ga), da mu valjanje zabranite. Ako bi konj ne hotel hoditi, mu morate z bičem pomagati.“ Konja polijte po trebuhu in hrbtu s kafrovcem ali terpentinovim oljem, potem naj ga štirje možje tako dolgo s slamo drgajo, da se posuši; zatem se konj gorko odene. Med tem se napravi milnica (zajfnica), ktera se konju vsako četrte ure pridno v ritnik brizglja. Predno se pa to stori, se s pooljeno roko konju previdno seže v ritnik (črevo) in se blato odstrani (glej podobo 49.). Nikdar se ne sme to opustiti, ker včasih precej po iztrebljenju vetrovi pridejo, kar je vselej dobro znamenje. Za notranje zdravilo dajte pol litra kamiličnega čaja, v katerem raztopite pol funta Glauberjeve ali grenke soli. Bolje in pripravneje pa je, da vzamete pest kamilic, pol funta grenke soli in zmešate z rženo moko; temu prašku se prilije nekoliko vode ter se napravi testo, ki se dá konju. Pri konju je vedno bolje in pripravneje, da zdravila z moko zmesimo v testo, kakor pa da bi vlivali tekoča zdravila. Zgoraj omenjeno zdravilo se v pol dne trikrat ali štirikrat ponavlja, ako bolezen poprej ne jenja. Dobro je tudi četrta litra črne kave, kateri primešamo malo ruma ali žganja; to zdravilo je povsodi pri rokah in se je že večkrat prav

dobro obneslo. Priporoča se tudi laško ali laneno olje po četrta litra naenkrat; vsako uro pa se ponavlja. Ako to ne pomaga v nekoliko urah, je slabo znamenje. Vendar pa kmetovalec ne more in ne sme pri svoji živini nič drugega storiti kakor to, ker sem mu dosedaj povedal.

Nekteri nevedni in nespametni mazači dajejo proti koliki petrolej, terpentinsvo olje, kolomaz (vozni „šmir“), smrdljiva jajca (zaprtke), scalnico in počenjajo različne take bedarije. Odločno in v vašo korist vas svarim pred takimi neumnostmi. Bodite pametni in ravnajte se po nasvetih, ktere sem vam gori povedal.

Pravila za našega kmeta, kteremu je konj zbolel za koliko:

1.) Pošlji hitro po živinozdravnika in mu povej,

Podoba 49.

da imaš v hlevu koliko, zato da zdravila s seboj prinese, ker tú je vsaka minuta draga.

2.) Daj konju dovolj nastelje in ne pusčaj mu, da bi se valjal.

3.) Drgaj konja dobro po trebuhu in hrbtu, koder si ga poprej polil s kafrovcem ali s terpentinovim oljem; potem konja dobro odeni.

4.) Blato iz ritnika previdno s pooljeno roko odstrani in konja pridno brizgljaj.

5.) Za notranje zdravilo daj kamiličnega čaja z grenko soljo, ali laškega kakor tudi lanenega olja, ali pa črne kave z rumom.

6.) Vsako drugo ozdravljanje opusti.

Končno nam je omeniti še ene konjske bolezni, ki ima enake znake kakor kolika, t. j. zaprtje scalnega mehurja. Vzrok tej bolezni je prehlajenje, ki povzroči krč na mehurjevem vratu. Včasih pa bolezen povzroči tudi kamenje ali pesek, ki se dela v mehurju ter pride v scalo in je zapre. Tako bolni konji se obnašajo kakor oni, oboleli za koliko; oni polegajo in zopet kvišku skačejo ter skušajo scati, a brez uspeha. Če se gre z roko v ritnik, otiplje se napolnjen in napet mehur (glej podobo 49.). Pripeti se, da krč poneha in konj spusti vodo, vsled česar bolečine in nemir takoj ponehajo. Mogoče je pa tudi, da mehur počí; potem je seveda nagla smrt neizogibna. Pri zaprtju scalnega mehurja je najprej konja po trebuhu dobro

obdrgniti, kakor je bilo gori popisano, ter mu je ravno-tako v ritnik brizgljati. Prav dobro je iti z roko v ritnik ter previdno pritisniti na napeti mehur, kakor kaže podoba 49., kjer znači *a* napolnjeni mehur, *b* skrčeni mehurev vrat, *c* ritnik in *d* roko, ki pritiska na mehur. Pri tem delu je paziti, da se ritnik kaj ne opraska ali sploh ne poškoduje. Kot notranje zdravilo je konju dati $\frac{1}{4}$ litra kamiličnega čaja, pomešanega z 10 g opijeve tinkture. Vsekakor je pa precej poslati po živinozdravnika, ki edin lahko odstrani kake ovire v scalu.

Po trgatvi.

Trgatev je večinoma že povsodi končana. Lepo vreme v zadnjih tednih je omogočilo, da se je prej vsled dolgotrajnega deževja premalo dozorelo grozdje lepo razvilo in da se je tudi pridelek glede kakovosti zboljšal. Žal pa, da je pri trgatvi marsikteri vinogradnik napačno ravnal. Sicer je bilo tako vreme, da je moral človek res že obupavati, a mnogo jih je, ki na trgatev nestrpnost čakajo in pri prvi ugodni priliki potrjajo, ne glede na to, je li že pravi čas za to ali ne.

Letošnja vinska letina bo povprečno po množini in po dobroti slabša od lanske. Če bi ne bilo v prvi polovici septembra nastopilo slabo vreme, bila bi letošnja letina taka, kakeršnih vinogradniki že dolgo ne pomnijo. Posebno veliko je vsled slabega vremena trpela Belokrajina. Lahko se računa, da je tod gnjiloba vzela $\frac{1}{4}$, ponekod pa tudi $\frac{1}{2}$ pridelka. Manj so to občutili vinogradniki v krškem okraju, in todi bodo vina tudi boljše, ker je grozdje bolje dozorelo, ker je večina šele proti koncu septembra s trgatvijo pričela. Še najmanj škode občutijo Vipavci. Ker pa tam že vsled ugodnejšega podnebja grozdje bolj zgodaj in bolje dozori, bodo vina tudi letos glede kakovosti zadovoljiva, kajti posamezni mošti boljših vrst, n. pr. rizling, traminec, rulanec, beli burgundec, so imeli po 20—22%, modra frankinja, portugalka, kraljevina, grganja i. dr. 16—19% sladkorja; torej bodo imela ta vina povprečno 11% alkohola. To so že krepka namizna vina.

Dobrota in stanovitnost letošnjih vin bo zelo odvisna od pravilne naprave. Kdor ni bil pri trgatvi izbiren, tesnosrčen, da ni ločil vsega gnilega grozdja od zdravega in nezrelega od zrelega in če ni pustil vsakega posebej pokipeti, bo imel s svojim vinom precejšnjih sitnostij. Tako vino se mu bode nerado čistilo, in če ga bo pustil nekaj ur na zraku, pa bo že barvo spremenilo.

Kdor je pobral gnilo grozdje naprej in ga je kmalu ali takoj sprešal ter je pustil mošt zase v sodu pokipeti, je najbolje ravnal; le to mu še svetujemo, naj ta mošt še enkrat na zdrave tropine vrže, če jih še ima, da še na njih pokipi.

Bodisi pa, da je kdo pri trgatvi še tako oprezno postopal, je vendar gotovo še mnogo gnilega ali umazanega grozdja prišlo vmes v kad, in zato bo vsakdo popolnoma pravilno ravnal, če nova vina pretoči kmalu potem, ko nehajo kipeti, torej že sedaj. Večina mošt ali vino kvarljivih snovij se kmalu usede na dno soda.

Skrbeti se mora torej, da se te snovi čim prej odstranijo. Posebno pa priporočamo storiti to delo pri belih vinih, da tako ohranijo svojo milobo in da hitreje in bolje dozore. Pri pretakanju naj se pazi, da ne pride nič gošče vmes.

Sod, v ktere ga pri pretakanju pride mošt, napravljen iz gnilih jagod, naj se nekoliko zažvepla. Zadržuje, da se sod zakadi, predno se mošt vanj vlje.

Vinogradniki, bodite torej oprezni, da si ohranite vsaj to zdravo, česar Vam ni pobralo deževje.

Fr. Gombač,
deželni potovalni učitelj.

Mlekarsko knjigovodstvo.

(Piše M. Ivančič.)

(Dalje.)

Pregledali smo sedaj vse zaznamke mlekarjeve in sirarjeve, opazili z velikim zadoščenjem, da sta natanko beležila vse, kar je bilo važnega zanja in za mlekarničnega računarja, kvečjemu bi še želeli, da se ti po raznih zvezkih razstreseni beležki vsaj koncem meseca celotno spravijo v primerno knjigo, že zavoljo pregleda, potem pa da vemo, kam so prišli razni izdelki, ali smo z njimi gospodarili umno in pravilno. Tudi tej zadnji naši želji ustreže mlekar radostno, pokaže nam „založne bukve“, ki obsegajo vse, kar smo še pogrešali. Vsi dohodki in izdatki raznih izdelkov se koncem meseca tu sem prenese v skupni vsoti.

i. t. d. za vse izdelke		m e s e c		
m a s l a	ostalo koncem meseca	izgube		
		mlekarne		
	izšlo	prodalo na deželo	prodalo	prodalo
		prodalo v mestu	prodalo	prodalo
		prodalo v tujini	prodalo	prodalo
		prodalo v tujini	prodalo	prodalo
	dostlo		glej dnevnik mlekarne	glej dnevnik mlekarne
	s m e t a n e	izšlo		glej dnevnik mlekarne
		izšlo		glej dnevnik mlekarne
	m l e k a	ostalo koncem meseca	izgube	
mlekarne				
izšlo		prodalo	prodalo	prodalo
		prodalo v tujini	prodalo	prodalo
		prodalo v tujini	prodalo	prodalo
		prodalo v tujini	prodalo	prodalo
dostlo		glej izplačilno knjigo	glej izplačilno knjigo	
19 . . . mesec				

Ta knjiga je torej le za mesečne vpiske in je tako sestavljena, da koncem leta predočuje ves pregled obratnega leta. Njena korist je očitna; tak pregled

je najboljšo letno poročilo, kakor ga ima načelstvo polagati občnemu zboru.

Pri zabijanju masla se vedno kaže nekaj (1—3 %) izgube, in sicer čim več ga oddamo v malih koščekih in če ga malo odpošiljamo v sodčekih. Skrbeti moramo vsekakor, da ga gre čim manj v izgubo, in mesečna števila nam potem pričajo, če smo zabijali skrbno, ali pa ne.

Izgubo imamo tudi na siru. Ta je tem večja, čim starejši je sir (glej zapisnik sira), beležimo jo kakor pri maslu v dotični predalček.

V poseben predal nam je zaznamovati tudi ostanek dotičnega izdelka koncem meseca; pri maslu pa vse, kar nam ostane masla, prištevisi še množino, kolikor ga je v smetani dotičnega meseca.

Sicer prepisujemo vsa druga števila v „založne bukve“ iz dnevnikov in zapisnikov, torej nam te knjige pri vsej važnosti delajo le malo sitnosti.

Ko bi hoteli še enkrat pregledati vse zapisovanje mleka in njegovih izdelkov po vrsti, kakor se vrši v vzorni mlekarnici in sirarnici, predstavi se nam to tako-le:

* * *

Da popolnim knjigovodstvo v mlekarnicah, dodam še nekaj vzorcev za one mlekarnice, ki delajo samo maslo, ki torej posneto mleko vračajo svojim zadružnikom. Posneto mleko se tukaj sploh ne vračuna, ampak vsak zadružnik dobi nazaj vse posneto mleko, ki znaša navadno 84 % neposnetega mleka. Olajšano je to računanje vsakemu pripadajočega mleka po tejle tabelici:*)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	—	$\frac{3}{4}$	$1\frac{1}{4}$	$2\frac{1}{2}$	$3\frac{1}{2}$	$4\frac{3}{4}$	5	6	$6\frac{3}{4}$	$7\frac{1}{2}$
10	$8\frac{1}{2}$	$9\frac{3}{4}$	10	11	$11\frac{1}{4}$	$12\frac{1}{2}$	$13\frac{1}{2}$	$14\frac{1}{4}$	15	16
20	$16\frac{3}{4}$	$17\frac{3}{4}$	$18\frac{1}{2}$	$19\frac{1}{4}$	$20\frac{1}{4}$	21	$21\frac{3}{4}$	$22\frac{3}{4}$	$23\frac{1}{2}$	$24\frac{1}{2}$
30	$25\frac{1}{4}$	26	27	$27\frac{3}{4}$	$28\frac{1}{2}$	$29\frac{1}{2}$	$30\frac{1}{4}$	31	32	$32\frac{3}{4}$
40	$33\frac{1}{2}$	$34\frac{1}{2}$	$35\frac{1}{4}$	36	37	$37\frac{3}{4}$	$38\frac{3}{4}$	$39\frac{1}{2}$	$40\frac{1}{4}$	$41\frac{1}{4}$
50	42	$42\frac{3}{4}$	$43\frac{3}{4}$	$44\frac{1}{2}$	$45\frac{1}{2}$	$46\frac{1}{4}$	47	48	$48\frac{3}{4}$	$49\frac{1}{2}$
60	$50\frac{1}{2}$	$51\frac{1}{4}$	52	53	$53\frac{3}{4}$	$54\frac{1}{2}$	$55\frac{1}{2}$	$56\frac{1}{4}$	57	58
70	$58\frac{3}{4}$	$59\frac{3}{4}$	$60\frac{1}{2}$	$61\frac{1}{4}$	$62\frac{1}{4}$	63	$63\frac{3}{4}$	$64\frac{3}{4}$	$65\frac{1}{2}$	$66\frac{1}{2}$
80	$67\frac{1}{4}$	68	69	$69\frac{3}{4}$	$70\frac{1}{2}$	$71\frac{1}{2}$	$72\frac{1}{4}$	73	74	$74\frac{3}{4}$
90	$75\frac{1}{2}$	$76\frac{1}{2}$	$77\frac{1}{4}$	78	79	$79\frac{3}{4}$	$80\frac{3}{4}$	$81\frac{1}{2}$	$82\frac{1}{4}$	$83\frac{1}{4}$

Na pr. Karol Drašček je dal 4. aprila 39 kg mleka ($\frac{1}{4}$ se ne vštava), dobi torej (glej v vrsti kjer je 30 na levi do predalčka 9) $32\frac{3}{4}$ kg posnetega mleka. Tudi pinjeno mleko se vrača zadružnikom v takih mlekarnicah po razmerju oddanega mleka, in sicer gre vsakemu zadružniku navadno 11 % pinjenega mleka.

*) Te in še druge pomožne tablice, tiskane na trdem popirju, se tudi dobivajo v založbi.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	—	—	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$	1	1
10	1	$1\frac{1}{4}$	$1\frac{1}{4}$	$1\frac{1}{2}$	$1\frac{1}{2}$	$1\frac{3}{4}$	$1\frac{3}{4}$	$1\frac{3}{4}$	2	2
20	$2\frac{1}{4}$	$2\frac{1}{4}$	$2\frac{1}{2}$	$2\frac{1}{2}$	$2\frac{3}{4}$	$2\frac{3}{4}$	$2\frac{3}{4}$	3	3	$3\frac{1}{4}$
30	$3\frac{1}{4}$	$3\frac{1}{2}$	$3\frac{1}{2}$	$3\frac{3}{4}$	$3\frac{3}{4}$	$3\frac{3}{4}$	4	4	$4\frac{1}{4}$	$4\frac{1}{4}$
40	$4\frac{1}{4}$	$4\frac{1}{2}$	$4\frac{1}{2}$	$4\frac{3}{4}$	$4\frac{3}{4}$	5	5	$5\frac{1}{4}$	$5\frac{1}{4}$	$5\frac{1}{2}$
50	$5\frac{1}{2}$	$5\frac{1}{2}$	$5\frac{1}{2}$	$5\frac{3}{4}$	6	6	$6\frac{1}{4}$	$6\frac{1}{4}$	$6\frac{1}{2}$	$6\frac{1}{2}$
60	$6\frac{1}{2}$	$6\frac{3}{4}$	$6\frac{3}{4}$	7	7	$7\frac{1}{4}$	$7\frac{1}{4}$	$7\frac{1}{2}$	$7\frac{1}{2}$	$7\frac{1}{2}$
70	$7\frac{3}{4}$	$7\frac{3}{4}$	8	8	$8\frac{1}{4}$	$8\frac{1}{4}$	$8\frac{1}{4}$	$8\frac{1}{2}$	$8\frac{1}{2}$	$8\frac{3}{4}$
80	$8\frac{3}{4}$	9	9	$9\frac{1}{4}$	$9\frac{1}{4}$	$9\frac{1}{4}$	$9\frac{1}{2}$	$9\frac{1}{2}$	$9\frac{3}{4}$	$9\frac{3}{4}$
90	10	10	10	$10\frac{1}{4}$	$10\frac{1}{4}$	$10\frac{1}{2}$	$10\frac{1}{2}$	$10\frac{3}{4}$	$10\frac{3}{4}$	11

Na pr. Kuštrin Miha, ki je dal 24 kg mleka, dobi (glej, kje je 20 na levi do predalčka 4.) $2\frac{1}{4}$ kg pinjenega mleka.

Za mlekarne torej, ki izdelujejo samo maslo, je računanja veliko manj, in je priporočljivo poslužiti se naslednjih knjig:

Knjiga sprejemnica

Štev.	Je dal mleka kg			Vzorca štev.	Je prejel masla kg	Štev.	Je dal mleka kg			Vzorca štev.	Je prejel masla kg
	zjutraj	zvečer	skupaj				zjutraj	zvečer	skupaj		
1					31						
2					32						
3					33						
4					34						
5					35						
6					36						
7					37						
8					38						

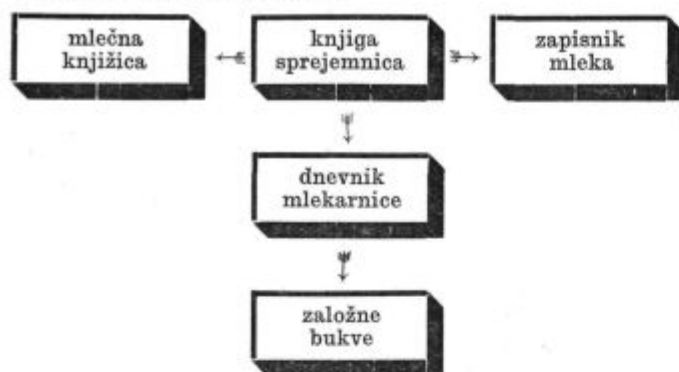
i. t. d.

Posebno ročna je ta knjiga sprejemnica za one zadruge, ki majo mnogo udov. Za take so zaporedna števila zadružnikov že tiskana na celi poli, kar prihrani mnogo dela. V predalček, odmenjen „vzorcu štev.“, vpišem število kozarčka, v kterega pri sprejemanju vlijem vzorec mleka za preiskovanje.

Zapisnik mleka je tudi priprostejši:

Mesec						
Dan	oddal mleka kg	tol-ščoba %	prejel masla kg	oddal mleka kg	tol-ščoba %	prejel masla kg

Zapisovanje mleka in mlečnih izdelkov se pa godi v taki mlekarnici tako le:

Ali molža krav do teletenja škodljivo vpliva na poznejšo mlečnost.

Navada, kravo molzti do teletenja, je napačna. Prvič ovira to razvitek teleta, drugič se s tem slabi krava sama in tretjič vime po oteletenju ni tako prožno, ako se mu pred porodom ne pusti potrebni odpočitek. Krava, molzena do teleta, ima v bodoči molzni dobi tudi mnogo manj mleka. Navadno izgubi vime svojo delavnost že dva ali tri mesece pred porodom.

V nasprotnem slučaju, to je pri kravah z obilnim mlekom in ob izborni krmi, je treba mleko ustaviti na nmeten način. V ta namen pa bi bilo zopet napačno ne pomolzti do čistega, ampak jo samo treba molzti v vedno večjih presledkih. Zaradi tega je molzti deset ali dvajset tednov pred teletom mesto po trikrat, le še po dvakrat na dan, po preteku osmih dni samo še enkrat in potem, kolikor bolje se krči množina mleka, samo še vsakih 36 ali 48 ur enkrat. Na ta način se mleko ustavi štiri ali šest tednov pred teletom. Treba pa je še enkrat poudariti, da se mora na ta način, to je po daljših molznih presledkih, ako se mleko ustavi, vime vsikdar do čistega izprazniti, to je do kraja pomolzti; ostajati mleko v vimenu nikoli ne sme.

Kurji gnoj.

Pogosto se čuje o kokošji vročinski bolezni. Ti bolezni je največkrat kriva nesnaga po kurnjakih in kokošnjih dvorih. Zgodi se namreč, da se kurji pušča po več let v kurnjakih in po hokošnjih dvorih, ne da bi ga koristno porabili ter skrbeli kokošim za čista in zdrava bivališča. Najbolj se kurnjaki in kurji dvori onesnažujejo, ako se kokošim poklada mnogo zelenjadi, posebno pa ohrovt, ter se kokošji ostanki puste, da se tam poteptani nakopičijo. Kokoši po takih nesnažnih dvorih navadno postopajo klaverno in ne ne-sejo posebno rede jajec.

Najslabši kurji dvori so pa tlakani. Ne samo, da se taki dvori ravno tako lahko okužijo, kakor netlakani, marveč imajo še ta veliki nedostatek, da se po njih kokoši ne morejo kopati v suhi zemlji, kar jim je za njih zdravje neobhodno potrebno.

Pa tudi po netlakanih kurjih dvorih bi se morala zemlja vsaki dve leti črevelj globoko izkopati ter nadomestiti z drugo, suho in čisto zemljo. Zemlja pa, ki se izkoplje na kurjih dvorih, nam daje izvrsten gnoj za zelenjadne in sadne vrste, pa tudi trtam kurji gnoj prav zelo ugaja. Posebno dobro gnojilo se dobi, ako se

na kurjih dvorih izkopana zemlja preseje na mreži, na kateri se navadno preseja pesek. Izkopana zemlja se najbolje nadomesti z ono, ki se izkoplje iz drevesnih jam. Ako bi se pa iz kurjih dvorov izkopana zemlja porabila za vrtni gnoj, nadomesti naj se z vrtno zemljo. Ali tudi to je treba presejati na mreži, da se odstrani kamenje, ki je pomešano med zemljo. Na taki zemlji se kokoši izvrstno počutijo; kopljejo se v nji in brskajo po nji, kar jim je jako potrebno. Čez eno ali dve leti nam pa taka zemlja zopet da izvrsten gnoj.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 158. Kako se vzgajajo sadike belega trnja (gloga), kdaj je seme nabrati in kdaj ter kako sejati? Pri nas namreč trdijo, da se setev ne sponaša, kar bi bilo čudno, saj drugače raste po pustinja polno belega trnja. (V. K. v R.)

Odgovor: Sadike gloga se prav lahko vzgoje iz semen, in če so pri Vas mnenja, da to ne gre, je vzrok ta, ker glogovo seme šele drugo leto kali. Zreli plodovi se pobere jeseni ter se iz njih pobere seme, ki se do pomladi primerno hrani. Seme se seje spomladi na gredo, ki je bila prej 30—40 cm globoko obdelana. Seje se v vrste, ki so po 30 cm narazen. Posejana greda se potem dobro potepta in po vrhu grede se potrosi mešanca. Seme izkali in ozeleni šele drugo pomlad. Ozelenele rastline naj rasto dve leti; gredo je pa pridno pletiti. Prst debele rastline so godne za saditev.

Vprašanje 159. Kdaj je bolje presajati divji kostanj, jeseni ali spomladi? (A. D. v A.)

Odgovor: Odgovor na Vaše vprašanje velja skoraj za vse vrste drevja. Splošno velja jesenska saditev za boljše, izvzemši v prav rahli zemlji, na kateri naj se spomladi sadi. Sadjarji se drže načela, da je na težki in mrzli zemlji bolje saditi jeseni, na rahli in gorki pa spomladi. So pa tudi veččaki, ki na podlagi praktičnih izkušenj trdijo, da je vse eno, spomladi ali jeseni; merodajna za uspevanje drevja ostane vendarle natančna in pravilna saditev.

Vprašanje 160. Ali je pravilno trte obrezovati precej po trgatvi, t. j. še zelene, ker nekteri trdijo, da je tako obrezovanje škodljivo? (A. D. v A.)

Odgovor: Dokler je trta jeseni po trgatvi še zelena, nikakor ni dobro obrezovati jo, temveč je počakati, da listje popolnoma odpade, les dozori in kroženje soka poneha. Pri Vas potem lahko še jeseni režete, dočim je v krajih s hudo zimo bolj priporočati spomladno obrezovanje.

Vprašanje 161. Kakša naj bo sušilnica za meso, pri kateri toplini naj se suši in ktero kurivo je najboljše? (A. B. v D.)

Odgovor: Na Vaše vprašanje ni mogoče kar nakratko odgovoriti, temveč Vas opozarjamo na daljši spis v tej zadevi, kterega smo prijavi v 3. številki „Kmetovalca“ l. 1899. Obžalujemo, da Vam s to številko ne moremo postreči, ker nimamo nobene odveč. Sušilnica za meso mora biti tako urejena da ne pride prevroč dim k mesu in da se na mesu ne nabirajo vodeni sopari in mokrota. Meso v sušilnici se pravzaprav ne suši s toploto, temveč z močnim zračnim preprihom, in če kurimo, ima to le namen, z dimom dati mesu snovi, ki je narede trpežno in mu dajo okus po kaj-nju. Vse podrobnosti se morete naučiti iz kake strokovne knjige, kakršne slovenske ni. Naslov kake nemške take knjige nam tudi ni znan, more jo Vam pa priskrbeti vsak knjigotržec. — Kar se tiče kuriva, mora biti tako, ki ne daje mokrega in smrdečega dima, torej je najboljši prav suh les, in sicer pred vsemi bukov, ki daje dim, v katerem je veliko snovij, ki zavirajo gnilobo. — Tudi toplina mora biti prav urejena; prevroč zrak

in dim stalita del tolščobe v mesu, kar je slabo; če pa prideteta zrak in dim prehladna k mesu, pa prineseta s seboj preveč vlage, katero oddasta mesu, namesto da bi mu jo vzela, in meso se potem ne suši in lahko prične gniti.

Vprašanje 162. Kako naj ravnam z letošnjim sadnim moštom, da se ne pokvari? (I. K. v S.)

Odgovor: Prvi pogoj, napraviti trpežen sadni mošt, Vam boji to, da mošt popolno pokipi že sedaj jeseni. To dosežete, če imate mošt toliko časa hranjen v zadosti toplem prostoru, dokler kipi. Tak prostor imej vedno nad 10° C topline, najbolje med 15 in 18°. V moštu so večinoma nežlahtne kipelne glive, ki imajo majhno kipelno moč, zato kipi-nje pospešite, če dodaste zdravih vinskih drož ali pa dobrega drožja (presgerma), kakor ga rabijo peki. Sadni mošt večkrat vzlic dobrim glivam tudi zato ne pokipi dobro, ker ima v sebi dovolj hrane za te glive. Tem glivam se mora takorekoč pognojiti, in sicer z dušikom, kar se najpreprosteje naredi, če se v kipeči mošt pomeša nekaj amonijaka, in sicer 15—20 g na 1 hl. Če je mošt pokipel, a se ni očistil, je to dokaz, da mu manjka čreslovine. V tem slučaju mu je dodati čreslovine v obliki tanina. Če se mošt neče sam očistiti, ga morate čistiti na umeten način. Vsa ta dela najdete popisana v Gombačevi knjižici „Umno kletarstvo“, ki se pri družbi dobiva po 38 h s poštnino vred. Okoli božiča, če je mošt čist, se pretoči v drugo posodo, ki mora biti do porabe vedno polna. Če boste z moštom tako ravnali, držal se Vam bo zdrav, če je dovolj močan, drugače mu pa morate pridejati 1—2 litra špirta na vsak hl.

Vprašanje 163. Kupil sem njivo, ki je bila pred dvema letoma posejana z lucerno, ter jo bočem letos pognojil z umetnimi gnojili. Na njivi so neobrasle lise, menda od prerredke setve, zato vprašam, ali se bode lucerna radi gnojitve zgoščila, ali naj rajši prazne prostore posejem? (I. T. v T.)

Odgovor: Prav gotovo se bo lucerna vsled gnojitve razrastla, vendar ne toliko hitro, da bi bili tudi prazni prostori kmalu popolnoma zarastli, zato Vam priporočamo te prostore spomladi posejati.

Vprašanje 164. Na kakšen način se dajo kavke in vrane najhitreje pregnati, oziroma uničiti, ker nam delajo zlasti na koruzi silno škodo in uničijo vse postovke, ki so najboljše zatiralke mišij. Ali je res neki strup, v katerem se kuruza namoči in se vranam potrese, da potem poginejo? Kako je s tem strupom ravnati in ali je za tako zastrupljenje potrebno dovoljenje okrajnega glavarstva? (I. V. v B.)

Odgovor: Vran in kavk ne gre preganjati s strupom, in tudi nobenega takega strupa ni. Setev se obvaruje pred temi nadležnejši z znanimi strahili; turščica posebej se pa obvaruje pred njimi, če se seme prevleče z znano rdečo barvo „minij“, ki se rabi za mazanje železa, predno se z drugo barvo namaže.

Vprašanje 165. Kako je živini pokladati močna krmila in koliko na dan eni glavi? (M. V. v L.)

Odgovor: Močna krmila (žito, moka, otrobi, sočivje, oljne tropine i. t. d.) se pokladajo pomešana z drugimi krmili ter je njih množina zavisna od kakovosti glavne klaje in od sestave močnega krmila samega. Splošno veljavnega recepta za tako krmljenje ni mogoče povedati, marveč Vam svetujemo prebrati oddelek o krmljenju v Dularjevi knjigi „Umna živinoreja“, katero je izdala družba sv. Moharja.

Vprašanje 166. Imam domače platno, katero bi rad porabil za plahto v domačiji, pa bi je rad naredil bolj trpežno. Kako se platno naredi trpežno? (I. M. v G.)

Odgovor: Trpežnost platna morete le v tej smeri povečati, da ne preperi, kar je seveda važno pri plahth, katere se mnogokrat zmočijo in dolgo časa vlažne ostanejo. V to svrhu imamo dvoje sredstev, in sicer namakanje v vodi, v kateri je kaka

2 % bakrenega vitrijola (modre galice) raztopljenega, ali pa namakanje v pravem karbolineju. Prvo sredstvo ne dá platnu barve, a če se plahta večkrat zmoči ali opere, gre bakrena galica deloma iz platna, in treba jo je vnovič namočiti. Če Vam pa na beli ali sivi barvi platna ni nič ležeče, potem Vam pa najbolj priporočamo platno namočiti v karbolineju, ki je najbolj varuje pred vseni posledicami vlage ter deloma vlago celo odbija. Vzeti je pa le pravi Avenarijev karbolinej, ki stane nadrobno kg 40 in tudi več vinarjev. Vsi drugi karbolineji niso niti to, temveč so le sleparske ponaredbe brez vsake vrednosti. Ta karbolinej prodaja A. Špoljarič v Ljubljani. — Tudi namazanje platna s firnežem ali s kako oljato barvo je dobro, ker je taka plahta nepremočna, a v kmetijstvu ima taka plahta slabe strani, je namreč preveč lomljiva. So pa seveda še druga sredstva, s katerimi se plahte naredijo trpežne in obenem nepremočne, a ta se dajo porabiti, kjer so vse potrebne priprave na razpolaganje, kakor v tvornicah za nepremočno blago.

Gospodarske novice.

* **Tomasove žindre** se vedno več rabi, starih zalog ni, nove se pa le toliko naredi, kolikor se raztopi železnih rud, ki imajo fosforovo kislino v sebi. Fužinska obrt je zaradi slabe kupčije zadnje leto nazadovala, in vsled tega je manj Tomasove žindre. Avstrijska tvornica, od katere je naša družba žindro kupila, je ves svoj izdelek že razprodala in nam sedaj nemško žindro pošilja, obenem nam je javila, da ji ne bo vselej mogoče poslati 18% žindro, temveč 20% ali celo 22%. Kolikor boljša je žindra, tem dražja je in se je manj potrebuje. Dosedaj smo oddajali 18% žindro za 6 $\frac{1}{2}$ K 100 kg na postaji v Ljubljani; torej stane vsak odstotek 36 h. Ta cena velja tudi nadalje, a jamčiti ne moremo, da bomo pošiljali 18% žindro, zato javljamo, da bomo odslej naročitve na Tomasovo žindro s tistim blagom zvrševali, ktere ga bomo sami dobivali, ter bomo zaračunjali vsak kilogramski odstotek fosforove kisline po 36 h.

* **Kosé, katere družba oddaja**, niso glede oblike za vse kraje prave, zato prosimo načelnitva podružnic in posamezne gg. ude, naj nam že sedaj sporoče svoje želje glede oblike kos ter najboljše pošljejo na naše stroške po eno koso za vzorec, kakeršna se v dotičnem kraju zahteva. Tudi prosimo obenem sporočila, katere dolžine se zahtevajo. Prosimo, naj se naši prošnji precej ustreže, ker je sedaj čas kose naročiti za prihodnjo pomlad.

* **Semenske rži**, in sicer triumfovke, ima družba še kakih 250 kg, naprodaj, in sicer po 20 h kilogram.

* **Premovanje prasičev** bo 22. t. m. v Novem Mestu in 4. novembra v St. Jerneju. Opozarjamo na dotični razglas med uradnimi vestmi te številke.

* **Sive bice murbodenske pasme**, kupljene z državno podporo, bo glavni odbor oddajal proti polovični nakupni ceni meseca novembra. — Opozarjamo na dotični razglas v današnji številki.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 3. oktobra 1901.

Seji je predsedoval družbeni predsednik, gospod deželni glavar Oton pl. Detela, in navzoči so bili: podpredsednik gosp. ravnatelj Frančišek Povše ter odborniki gg.: grof Barbo, baron Lazarini, Lenarčič, baron Liechtenberg, Goll,

Pavlin, Pogačnik, dr. Romih, Rohrman, Witschl, dr. pl. Wurzbach, Žirovnik in ravnatelj Pirc.

Ob pričetku seje, ki je bila prva po občnem zboru, je novoizvoljeni gospod predsednik pozdravil polnoštevilno zbrane gospode odbornike. Gospod predsednik je v svojem nagovoru prosil gg. odbornike za naklonjenost in podporo pri izvrševanju naloge, pri čemer se bo držal načel, ktere je že obrazložil pri občnem zboru. Prva njegova naloga boče vzdržati družbo na dosedanji visoki stopnji in po možnosti tudi napredovati, pri čemer boče nepristransko postopati. Gospod predsednik se je z nemškimi besedami obrnil do gg. odbornikov nemške narodnosti ter je zlasti poudarjal, da je c. kr. kmetijska družba dokaz, kako lahko se združijo vse stranke v koristno delovanje v prosep dežele, ter je z ozirom na to dejstvo navel primerno spremenjeni izrek pesnika Grillparzerja, ki naj boče vedno veljaven za družbo: »V tvojem taboru je Kranjska!«

Glavni odbor je izvolil v komisijo za premovanje govedi gg. odbornika barona Lazarinija in Lenarčiča ter je vzel na znanje, da je c. kr. deželna vlada za svojega zastopnika v komisiji imenovala c. kr. veterinarskega koncipista in družbenega odbornika gospoda Pavlina, obenem se pa premovanju udeleži družbeni ravnatelj Pirc kot potovnlji učitelj. — Dalje se je na željo deželnega odbora ukrenilo, da premovalna komisija obenem nakupi za deželo primernih bikov, ki bodo pri premovanjih naprodaj.

Na podlagi došlih prošenj je odbor določil, kdo naj dobi pingavške bika za polovico nakupne cene.

Prošnje občin Il. Bistrica, Vinica, Radeče, Javorje in Semič za dovolitev novih semnjev je odbor rešil v zmislu predlogov obrtne in trgovske zbornice.

Odbor je vzel na znanje poročilo o pričetku novega tečaja na družbeni gospodinjski šoli ter je pritržil predlogu šolskega vodstva, da se uvede pouk v nemščini kot neobligaten predmet za one gojenke, kterih stariši ta pouk žele.

Ukrenilo se je, da kmetijska podružnica v Novem Mestu priredi premovanje prasičev v Novem Mestu in v Šentjerneju, ter se ji je v to svrhu dovolilo 500 K kredita.

Razprava o prošnji kmetijskega društva v Srednji Vasi za državno podporo se je odložila na prihodnjo sejo, da se poprej še izvrše nekatere zahtevane poizvedbe.

Od c. kr. deželne vlade predložene prošnje mlekarskih združenj za državno podporo se priporočene vrnejo, opremljene z zahtevanimi pojasnili. — Istotako se zgodi s prošnjami za drevesnice.

Na poziv c. kr. predsedništva deželnega sodišča v Ljubljani se je odbor izrekel, da naj tudi za bodočnost velja četrtotna mera za kapitalizovanje posestev na podlagi čistega donosa.

Glede ustanovitve osrednje komisije za mednarodne žitne cene je odbor sklenil, da se z ozirom na to, da je bila družba že zastopana pri prvem zborovanju v Parizu, udeleži še nadaljnjih razprav, a le s tem pogojem, če ji to ne bo prizadevalo preobčutnih stroškov.

Odbor je vzel na znanje, da je c. kr. kmetijsko ministerstvo dovolilo mlekarski zadrugi v Stari Fužini 300 K podpore za stavbo nove sirarnice na Planini Laze, in sicer s pogojem, da se zadruga pravilno osnuje in registrira.

Glavni odbor je ukrenil, kako razdeliti državno podporo v svrhu planinarstva, in sicer na podlagi razpisa in na podlagi došlih prošenj.

Za nove ude so se zglasili in so bili sprejeti gg.:

Baron Apfaltrern Oton ml., c. in kr. kamornik, graščak na Križu; Ferlič Jernej, posestnik v Vinharjah; Hladnik Ivan, posestnik na Colu; Česnik Ivan, posestnik v Orešju; Močnik Josip, lekarnar in posestnik v Kamniku; Kralj Alojzij, posestnik v Loki; Mislej Francišek, posestnik v Št. Vidu nad Vipavo; Troha Jakob, posestnik v Babnem Polju; Radovan Marija, posestnica v Jelšah; Štrumbelj Francišek, posestnik v Vavti Vasi; Avsec Josip, posestnik v Gotni Vasi; Fleš Ivan, posestnik v Ribnici in uradnik pivovarne J. Kosler & Co. v Ljubljani; Sušnik Alojzij, trgovec v

Vodmatu; Benda Francišek, posestnik v Šinkovem Turnu; Trček Ivan, posestnik v Rovtjah; Poljanec Anton, posestnik in trgovec v Gabrovšici; Poljanec Ivan, posestnik in trgovec v Gabrovšici; Mrcina Ignacij, posestnik v Zgornjem Kašlju; dr. Turner Pavel, na Dunaju; Debeljak Anton, posestnik v Malih Rodnjah; Škrjanec Ivan, posestnik v Mali Stari Vasi; Uršič Matevž, posestnik v Gabrovšici; Hlava Anton, veleposestnik v Kamnigorici; Jelenec Francišek, posestnik na Golici; Rozman Francišek, posestnik v Zgornjih Pirničah; Udovič Matevž, posestnik v Tomačevem; Blazutti Dominik, posestnik v Sevcu; Barle Ivan, kaplan v Kranjski Gori; Pintar Josip, posestnik v Gojzdu; Mahnič Avguštin, posestnikov sin v Dekanah; Pečavar Ivan, posestnik in mizar na Selih; Ogrin Andrej, posestnik in Kovač v Bezovici; Rudesch Anton, grajščak v Ribnici; Gutjahr Karol, grajščak pri Mariji Širji; Grum Anton, posestnik v Lipoglavu; Horvat Francišek, posestnik in vinogradnik v Plešivici; Dovgan Anton, posestnik v Kilovčah; Kaluža Ivan, posestnik v Janeževem Brdu; Jošt Francišek, nadzornik slov. posojilnic v Celju; Demšar Ivan, deželski diplom. živinozdravnik v Mokronogu; dr. Hočevar Janko, posestnik v Podlogu in odvetniški kandidat na Dunaju; Koš Francišek, posestnik v Hrastju; Štrajnar Jakob, posestnik v Gotni Vasi; pl. Vest Viktor, c. in kr. pomorski stotnik v Polji.

Razglas

o oddaji čistokrvnih plemenih bikov murbodenske (sive) pasme, kupljenih z državno podporo.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kupi meseca oktobra s podporo, ktero je dovolilo visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo za pospeševanje govedoreje, nekaj bikov murbodenske (sive) pasme.

Te bika boče odbor oddajal na podlagi došlih prošenj, in sicer z ozirom na potrebo čistokrvnih plemenjakov po dotičnih krajih.

Prošnje je treba vložiti

do 5. novembra t. l.

pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Vsak prosilec za bika mora v prošnji naznaniti, oziroma zavezati se:

1.) da je pripravljen bika sprejeti v pravem času na oni bližnji postaji, ktera boče določena, in sicer tistega bika, kterega določil odbor;

2.) da pošlje na račun precej, ko mu odbor naznani, da mu je bik prisojen, 20 K, ktere zapadejo, če potem ne sprejme odkazanega mu bika;

3.) da plača ob sprejemu bika polovico tistih stroškov, ktere je podpisani odbor imel zanj pri nakupu, in sicer odračunši pod točko 2. omenjenih 20 K, in

4.) da podpiše zavezno pismo, s kterim se zaveže imeti prejetega bika dve leti za pleme in, če ga iz kteregakoli zadostnega vzroka z dovoljenjem podpisanega odbora proda, povrniti po 10 K za vsak mesec, kar ga pred časom odda.

Živinorejci, kteri bodo imeli prejetega bika čez 2 leti za pleme, in sicer najmanj 4 mesece dalje, dobodo po 40 K in za vsak nadaljni mesec po 10 K nagrade.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske

V Ljubljani, 15. dne oktobra 1901.

Naredbe glede oddaje družbenega sadnega drevja spomladi l. 1902.

Glavni odbor razpošlje ta mesec podružnicam naročilne pole za sadno drevje. Gg. ude prosimo, naj svoje naročitve zglase pri svojih podružnicah, oni pa, ki niso uvrščeni v podružnice, v družbeni pisarni v Ljubljani ustno ali pismeno.

Oddajalo se bode visoko in pritlično drevje. Ker zaloga posameznih skupin in različnih vrst ni velika, si družba pridržuje pravico, da preobilne naročitve skrči in namestu naročenih vrst, ki bi utegnile poiti ali jih sploh nima, dá drevesa drugih primernih vrst, ako jih bo še imela.

Naročitev na veliko število dreves družba ne bode zvrševala, ker je njena naloga pospeševanje sadjarstva po deželi sploh, in zato skrbi, da se dobre vrste kolikor mogoče razširijo med kmet-skimi posestniki.

Pri naročanju veljajo te-le določbe:

1.) Podružnica sklene, ali vzame za svoje ude brezplačna drevesca ali ne. Ako jih vzame, potem mora poslati vso udnino glavnemu odboru v Ljubljano, ako pa jih ne vzame, ji ostane polovica udnine za podružnične namene; le udnino gg. učiteljev mora vso poslati glavnemu odboru.

2.) Ako podružnica obdrži polovico udnine, morejo njeni udje dobiti po 4 drevesa za znižano ceno 2 kron.

3.) Cena za vse drugo drevje je 70 vinarjev za drevesce.

4.) Navedene cene veljajo na mestu drevesnice, oziroma na mestu kolodvora, in sicer z zavojem vred.

5.) Podružnice naj naročila na drevje sprejemajo tedaj, ko pobirajo letnino, ter naj nam naročilne pole za drevje pošljejo obenem z nabiralnimi polami. Posamezni udje iz krajev, kjer ni podružnic, naj pa svoja naročila na drevje, bodisi brezplačno ali za plačilo, zglase v družbeni pisarni v Ljubljani kadar plačajo udnino, vsekakor pa vsaj do 15. februarja 1902. l. **Kdor do tega časa ne naroči brezplačnega drevja, potem ne bo imel več pravice do njega.**

6.) Ako bi utegnilo kaj drevja ostajati čez naročitve družbenih udov, je bodo mogli dobiti neudje po kroni 20 vinarjev drevesce.

Glavni odbor o. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razglas.

Kmetijska podružnica v Novem Mestu priredi s podporo c. kr. kmetijske družbe kranjske:

I.

Prasičjo razstavo

v Novem Mestu na dan Lukeževega semnja, t. j. v torek 22. t. m.

V to razstavo se pripuščajo:

1. mrjasci v starosti od pol lela naprej.

2. plemene svinje, in sicer breje svinje in svinje s praseti. Razstavljeni živali so lahko domačega, jorkširskega ali pa mešanega plemena.

Za lepe živali je določenih 15 premij, in sicer:

5 premij po 20 kron za mrjasce.

5 premij po 20 kron za plemene svinje.

5 premij po 10 kron za plemene svinje.

Pravico do premij imajo sploh **dolenjski živinorejci.**

Do 9. ure dopoldne morajo biti prasiči na mestu razstave. —

Premirajo se le take živali, ki so najmanj pol leta lastnina dotičnega gospodarja.

II.

Premovanje mrjascev

v Št. Jerneju v ponedeljek 4. novembra t. l.

Za lepe živali je določenih 10 premij, in sicer:

5 premij po 20 kron in

5 premij po 10 kron.

Pravico do teh premij imajo le **živinorejci iz krškega okrajnega glavarstva.**

Do 9. ure dopoldne morajo biti mrjasci na mestu razstave. —

Mrjasci, ki so se premirali v Novem Mestu, ne morejo postati deželni premije v Št. Jerneju.

Opomnja. Vsak razstavnik se mora izkazati z živinskim potnim listom.

Kmetijska podružnica v Novem Mestu,
dné 5. oktobra 1901.

Viljem Rohrman, načelnik.

St. 17.29.

Razglas.

Na podstavi ces. ukaza z dne 15. septembra 1900, drž. zak. št. 154., s katerim so bila premenjena nektera določila ces. ukaza z dne 2. maja 1899, drž. zak. št. 81., o odvrčanju in zatiranju svinjske kuge, in v zmislu ukaza ministerstev za notranje stvari, za pravosodje, za trgovino, za železnice in za poljedelstvo z dne 18. septembra 1900, drž. zak. št. 155., se v sporazumljenju s c. kr. kmetijsko družbo za Kranjsko razglašajo za **IV. četrtletje 1901** nastopna

vrednostna tarifa

za vsak kilogram žive teže pri zdravih prasičih za rejo, da se določi odškodnina po določilih člena I, § 3. b, ces. ukaza z dne 15. septembra 1900.

A. Prasiči za rejo.

deželnega plemena:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 1-25
2.) Prasiči do 1 leta	> 1-10
3.) Prasiči nad 1 leto	> —95

B. Prasiči za rejo

iz križanja z angleško pasmo:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 1-45
2.) Prasiči do 1 leta	> 1-25
3.) Prasiči nad 1 leto	> 1-05

C. Prasiči za rejo

čistega plemena (angleški) importirani ali doma zrejeni:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 2—
2.) Prasiči do 1 leta	> 1-60
3.) Prasiči nad 1 leto	> 1-20

Za one prasiče, ki so bili uradoma zaklani in se je pri njih našlo, da so bili **okuženi**, se s pridržkom določil §§ 5. in 6. ces. ukaza z dne 15. septembra 1900, toda brez drobu v popolnoma iztrebljenem stanju, daje povračilo iz državnega zaklada samo v znesku 50 odstotkov zgoraj navedene vrednostne tarife. Pri **plemenskih prasičih** pa pristaja k po gori navedenih vrednostnih postavkih dognanim odškodninam še 25 % dodatek (§ 3. c ces. naredbe od dne 15. septembra 1900).

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1901.

Listnoca uredništva.

J. Kl. v J. Kameno sol dobite po mestih pri vsakem večjem trgovcu s špecerijskim blagom. — Lončene vrče, kakor jih Vi mislite, se rabijo za razpošiljanje žveplene kisline ter se dobivajo v trgovinah, kjer prodajajo to kislino. Vrče je pred porabo dobro z apneno vodo izpirati.

A. B. v D. Stroje za meso sekati in klobase delati prodajajo na Dunaju naslednje tvrdke: Max Bode & Comp., V., Siebenbrunnengasse 44.; Gärdtner & Knopp, XIII., Linzerstrasse 8.; P. Küll, I., Plankengasse 7.; Rudolf Schwarz, III., Reiserstrasse 41.; Werner & Pfeleiderer, XVI., Odoakergasse 35. — Dotične reči dobite v vsaki trgovini z drogvami. — Prodajalec črev nam ni noben znan. — Ovčji sir prodaja Hinko Grabrijan v Vipavi. — Sir, po katerem vprašate, se ne dela na Kranjskem, temveč je špecijalitet pokraj in v hieskiskih in karpatskih gorah.

J. K. o S Vaš konj ima dolgotrajni nahod, kterege zdravite po navodilu, ki je popisan v Dularjevi knjigi »Domači živino-zdravnik«, ktero je izdala družba sv. Mohorja.

Fr. K. v C. O setvi belega trnja najdete odgovor med vprašanji.

A. P. v Z. Glede pristojbine za plemenjenje krav more lastnik bika urediti kakor sam hoče, ter nima nihče pravice vmes vtikati se. To velja tudi za subvencijske bika.